

0421 სამართალი LOW

უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვის ზოგიერთი აკადემიური და სამართლებრივი უზრუნველყოფის მეცნიერული რეკომენდაციები

ნანა ჩაჩანიძე

შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

E-mail: nana.chachanidze@ibsu.edu.ge

რეზიუმე

ნაშრომში გაანალიზებულია უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვის აკადემიური და სამართლებრივი უზრუნველყოფის ზოგიერთი პრობლემა და შემოთავაზებულია მისი გადაჭრის ავტორისეული რეკომენდაციები. კერძოდ, განხილულია ვონგის, დე ვიტის და ჩიუს (Wong, DeWitt and Chiu,) მიერ ჩატარებული კვლევებით დადგენილი იდეალური სტუდენტის რვა განზომილების ჩარჩო და შესაბამისი მახასიათებლები. ჩარჩოს ანალიზის საფუძველზე გაკეთებულია დასკვნა მისი შემდგომი სრულყოფილების მიზნით. ავტორის აზრით, მოცემული ჩარჩო არ არის სრულყოფილი. ჩარჩოში არ არის მითითებული იდეალური სტუდენტის აღზრდის ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორები, როგორიცაა პატრიოტული აღზრა (პატრიოტიზმი) და პროფესიული კარიერის განვითარების უნარი ანუ კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირება. ნაშრომში განმარტებულია, თუ რა როლი შეიძლება ითამაშოს განათლების ხარისხის მართვაში აღნიშნულმა ორმა მახასიათებელმა. მტკიცებულებისათვის მოყვანილია მაგალითები ევროპისა და ამერიკის მაგალითებზე. მოყვანილია ამ მახასიათებლების დეტალური აღწერა, მისი აკადემიური და სამართლებრივი უზრუნველყოფის მეცნიერული რეკომენდაციები.

საკვანძო სიტყვები: უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვა, ხარისხის მართვის აკადემიური და სამართლებრივი უზრუნველყოფა, პატრიოტული აღზრა, პროფესიული კარიერის განვითარება, კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირება, თეორიულ-მეთოდოლოგიურ შეხედულებათა სისტემა.

შესავალი

განათლების ხარისხის ამაღლებაზე ზრუნვა გამოწვეულია საზოგადოების მოთხოვნითა და დაკვეთით. ნებისმიერ ოჯახს, ეროვნების, წარმომავლობის, რელიგიის, თუ სხვ. განსხვავებით, აქვს სურვილი და მოთხოვნა მიაღწიოს თავის შვილებს ხარისხიანი (მაღალი დონის) განათლება და ამაზე მშობლები ზრუნავენ ბავშვის საგანმანათლებლო ასაკის მიღწევის პირველი დღიდან.

დარგის მკვლევარები მუდმივად მუშაობენ განათლების ხარისხის გაუმჯობესების მეთოდების ძიებაზე, მისი, როგორც აკადემიური პოზიციის გაუმჯობესების, ასევე იურიდიული უზრუნველყოფის დამუშავებაზე.

უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვის განვითარებისა და შეფასების სისტემის პოლიტიკის შემუშავების მიზნით, წინა პლანზე წამოიწია ამოცანამ – „ვიპოვოთ პასუხი შემდეგ კითხვაზე – როგორი უნდა იყოს იდეალური სტუდენტი?“

ამ კითხვის შინაარსი უმაღლესი პროფესიული განათლების სისტემას უყენებს ახალ მოთხოვნებს და ამასთან დაკავშირებით წარმოიშობა ახალი ამოცანები და პრობლემები, რომელთა გადაჭრა მოითხოვს უმაღლესი განათლების სისტემაში სწავლების ახალი, თანამედროვე სტრატეგიის ფორმირების, ახალი ნორმატიული საფუძვლების შემუშავებას.

ძირითადი ნაწილი

ვონგის, დე ვიტის და ჩიუს (Wong, DeWitt and Chiu,) მიერ ჩატარებული კვლევების, სახელწოდებით - „იდეალური სტუდენტის რვა განზომილების რუკა“, მასალების გამოქვეყნებამ, დაინტერესებული მხარეებს მისცა საშუალება ეპოვათ პასუხი კითხვაზე, თუ როგორი უნდა იყოს იდეალური სტუდენტი?

შესაბამისად, ჩამოყალიბდა იდეალური სტუდენტის რვა განზომილებიანი ჩარჩო შემდეგი მახასიათებლებით [1,2]:

1. შრომისმოყვარეობა და ჩართულობა,
2. ორგანიზებულობა და დისციპლინა,
3. რეფლექსია (გაცნობიერება) და ინოვაციები,

4. პოზიტიური და თავდაჯერებული ხედვა საგნებზე,
5. სხვების მხარდაჭერა,
6. აკადემიური უნარები,
7. დასაქმების უნარი,
8. ინტელექტი და სტრატეგიული აზროვნება.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთი იდეალური შედეგის მიღწევას წინ ეღობება ისეთი ბარიერებიც, რაც ხელს უშლის სტუდენტს სწავლის პროცესში და აბრკოლებს ხარისხიანი განათლების მიღებაში.

დარგის თეორიული მკვლევარები და პრაქტიკოსები თანხმდებიან ამ ბარიერების ასეთ შინაარსზე: ფიზიკური ბარიერები, ინსტიტუციური ბარიერები, პედაგოგიური ბარიერები, პედაგოგებთან დაკავშირებული ბარიერები, ტექნოლოგიური ბარიერები და პედაგოგთა მხარდაჭერა ბარიერების დასაძლევად [3].

რა თქმა უნდა, განათლების ხარისხის მიღწევა ბევრად არის დამოკიდებული აღნიშნული ბარიერების დაძლევაზე, მაგრამ მხოლოდ ეს არ არის მთავარი. ამასთან ერთად, დიდი მნიშვნელობა აქვს ბევრ სხვა ფაქტორსაც, რომლებიდანაც, სტატიაში ყურადღებას ვამახვილებთ ზემოთ მოცემული იდეალური სტუდენტის რვაგანზომილებიანი ჩარჩოს სრულყოფაზე, ხარისხის მართვის სამართლებრივ და აკადემიურ მიდგომებზე, უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვის დაგეგმვასა და რეალიზებაზე.

პირველ რიგში, დავუბრუნდეთ აქ მოყვანილ იდეალური სტუდენტის რვა განზომილებიანი ჩარჩოს.

ვფიქრობთ, ეს ჩარჩო არ არის სრულყოფილი და ავტორებს გამორჩათ იდეალური სტუდენტის აღზრდის ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორები, როგორიცაა **პატრიოტული აღზრა (პატრიოტიზმი) და პროფესიული კარიერის განვითარების უნარი** ანუ **კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირება**.

განვიხილოთ, თუ რა როლი შეიძლება ითამაშოს განათლების ხარისხის მართვაში ჩვენ მიერ შემოთავაზებულმა ამ ორმა მახასიათებელმა.

პატრიოტული აღზრდა.

რას წარმოადგენს პატრიოტული აღზრა (პატრიოტიზმი)?

სტუდენტის პატრიოტული განათლება ქვეყნის განვითარებისა და უსაფრთხოების ამაღლების ერთ-ერთი პრიორიტეტული საკითხია და მას დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს, როგორც თეორიულ ასევე პრაქტიკულ სწავლებაში. ეს საკითხი შეტანილი უნდა იყოს მარეგულირებელი/სამართლებრივი დოკუმენტების დღის წესრიგში.

სწორედ უმაღლესი განათლების სასწავლო პროგრამებით, სადაც გადმოცემული იქნება სულიერი და მორალური ფასეულობების სრული კომპლექტი, უნდა მოხდეს პიროვნების სოციალური პოზიციის ფორმირება. სულიერ და მორალურ ფასეულობებში ნაგულისხმებია სწორი შეხედულების ჩამოყალიბება ქვეყნის ისტორიის, კულტურის, ეროვნული იდენტობის, რელიგიის, რწმენის, და სულიერი ერთიანობის შესახებ, მის დაცვასა და შენარჩუნებაზე პასუხისმგებლობა. სამწუხაროდ, დღეის მდგომარეობით, ახალგაზრდების გარკვეულ ნაწილში შეინიშნება ირიბი დამოკიდებულება სულიერი და მორალური ღირებულებებისა და იდეალების მიმართ, პატრიოტულ ცნობიერებას დაკარგული აქვს თავისი ისტორიული მნიშვნელობა, შესუსტდა სტუდენტთა პიროვნული მოტივაცია თავისი მშობლიური ქვეყნის მიმართებით პატრიოტული თვისებების გასავითარებლად, იმატა გულგრილობამ, პასიურობამ, კონფორმიზმმა, ცინიზმმა, მოხდა ძველი ფასეულობების ნგრევა და სხვ. და ეს ყველაფერი განაპირობა უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვაში არასწორმა მიდგომამ, რასაც ფაქტობრივად მოჰყვა საგანმანათლებლო პოტენციალის დაქვეითება. ეს ხდება მაშინ, როდესაც უნივერსიტეტებს აქვთ პატრიოტული აღზრდის ვალდებულებაც და ყველა შესაძლებლობა, მიაღწიონ სასწავლო პროცესში პატრიოტული აღზრდის მნიშვნელოვან დონეს.

ამისათვის საჭიროა, ხარისხის მართვის პროგრამაში და მის იდეოლოგიაში მოვახდინოთ პატრიოტული განათლების ცნებების ახლებური ჩამოყალიბება, ახალ თვისებრივ საფეხურზე აყვანა. ცხადია, ამის უპირველესი საფუძველი უნდა იყოს ტოლერანტობის იდეოლოგიის, ეთნიკური ურთიერთობების, კულტურის, უფროსების პატივისცემის, სამშობლოს სიყვარულის და მის ბედზე პირადი პასუხისმგებლობის აღების სამართლებრივი საფუძველი.

შეიძლება თამამად განვაცხადოთ, რომ სტუდენტთა პატრიოტული აღზრდა სახელმწიფო პოლიტიკის წამყვანი მიმართულება უნდა იყოს და პატრიოტული აღზრდის ამოცანა უმაღლესი განათლების სისტემაში ცხოვრებისეული ფასეულობის სათავეში დავაყენოთ. ეს ხელს შეუწყობს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მდგრადობას და დემოკრატიული პროცესების განვითარებას, რადგან ეს უკანასკნელი მეტწილად დამოკიდებული ქვეყნის სოციალურ მდგომარეობასა და სოციალურ შეხედულებებზე.

უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამებში პატრიოტული აღზრდის თემების ჩართვის მნიშვნელობას განამტკიცებს ის ფაქტიც, თუ როგორ აზრს გამოთქვამს საქართველოს პრემიერ მინისტრი აღნიშნულის შესახებ: "... სერიოზული პრობლემა იყო წლების განმავლობაში, როდესაც მაქსიმალურად იყო დაკნინებული ეროვნულ სასწავლო გეგმაში პატრიოტული აღზრდის მნიშვნელობა, საკუთარი ეროვნული იდენტობის გაცნობიერების მნიშვნელობა და ასე შემდეგ. სამწუხაროდ, ამან თავისი შედეგები გამოიღო, თუმცა, არაფერია დაგვიანებული და ყველაფერი გაკეთდება იმისთვის, რომ სათანადო ყურადღება დაეთმოს ჩვენი ბავშვების, მოსწავლეების სათანადო აღზრდას და მსათვის სათანადო განათლების მიწოდებას" – ირაკლი კობახიძე [4].

პატრიოტული აღზრდის თემას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ ევროპის ქვეყნებსა და ამერიკაში. ამ ქვეყნებში ახალგაზრდების პატრიოტულ აღზრდას ერთ-ერთ წამყვანი ადგილი აქვს დათმობილი. პატრიოტიზმის აღზრდა წარმოადგენს ძალიან მნიშვნელოვან ელემენტს სასწავლო პროცესში. მრავალი ევროპელის აზრით სამშობლოს, ენის, ტრადიციებისა და კულტურის მიმართ სიყვარული და პატივისცემა, სამოქალაქო პასუხისმგებლობის გრძნობა სახელმწიფოს განვითარების მნიშვნელოვანი პირობაა. ერთ-ერთი გერმანელი პოლიტიკოსი საჯაროდ აღნიშნავს, რომ „პატრიოტიზმი არის ვნებიანად გიყვარდეს შენი ხალხი და არა სხვების სიძულვილი“. პატრიოტული აღზრდის მეთოდებითა და მისი პრაქტიკული რეალიზებით ევროპაში ლიდერობს გერმანია, სერბეთი და დიდი ბრიტანეთი. ამ ქვეყნებში რეალიზდება სახელმწიფო პროგრამები სახელმწიფო ენის, ისტორიის და კულტურის დასაცავად. ევროპის ქვეყნებში მიმდინარეობს კვლევები პატრიოტიზმის გამოვლინების ახალი ფორმებს განსაზღვრისათვის, რაც მდგომარეობს „შეუმჩნეველი პატრიოტული აღზრდის მეთოდების“ დამუშავებაში.

ამერიკის შეერთებულ შტატებში სტუდენტთა პატრიოტული აღზრდის პროცესით და მისი რეალიზებით დიდ სამუშაოს ატარებს ამერიკის მასიური კულტურა, როგორცაა მაგალითად კინო. ამერიკის მთავრობა ავალდებულებს კინოს შემქმნელებს, რომ სახელმწიფოს დონეზე მოახდინონ პატრიოტულ თემებზე მიმდევნილი კინოგადაღებები.

ამერიკის პრეზიდენტმა დონალდ ტრამპმა, ჯერ კიდევ პირველად არჩევის დროს თავის ინაუგურაციაზე (2017 წლის 22 იანვარს) ხაზი გაუსვა ამერიკის მოსახლეობაში პატრიოტული აღზრდის იდეის პროპაგანდის აუცილებლობას.

კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირება.

დღეს საქართველომ, დიდი ხნის მცდელობის შემდეგ (საბჭოური სისტემის რღვევის შემდგომ), მეტნაკლებად აუწყო ფეხი საბაზრო ეკონომიკას, რისთვისაც საჭირო შეიქმნა არსებული სტერეოტიპების ნგრევა და ეკონომიკის ტრანსფორმაცია. კარგი შესაძლებლობა შეიქმნა პროფესიული მოღვაწეობის სფეროში ინდივიდის (სპეციალისტის) შესაძლებლობების (ნიჭის, მიღებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების, შრომითი და ინტელექტუალური პოტენციალის და სხვ.) გამოსავლენად, პიროვნების წარმოჩენისა და თვითრეალიზებისათვის.

ყოველივე ეს მჭიდროდ არის დაკავშირებული პროფესიული კარიერის ფორმირებასთან, რომლის გზა პირდაპირ მიდის ლიდერობისკენ. ლიდერობა კი, თავის მხრივ წარმოადგენს ისეთ სოციალურ მდგომარეობას, რომელიც ხასიათდება მაღალი მატერიალური მაჩვენებლებით, შექმნილი იმიჯით, კონკურენტუნარიანობით, სოციალურ წარმოჩინებით და აღიარებით, ხელმძღვანელ თანამდებობამდე მისვლით.

ეს ყველაფერი უმაღლესი განათლების სისტემას აყენებს ახალი გამოწვევების წინაშე. კერძოდ, მოითხოვება პროფესიულ სწავლებაში/აღზრდაში ახალი სტრატეგიის ფორმირება, სწავლების ახალი ნორმატიული სისტემის შემუშავება, რომელიც აღიარებს და ცნობს პროფესიულ საქმიანობაში სპეციალისტის ინდივიდუალურ ქმედებებს, მისი მოღვაწეობის თავისუფლებას. ამის გათვალისწინებით, უმაღლესი განათლების პროცესში კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირების დაგეგმვის სტრატეგიის შემუშავება ისეთივე აქტუალური პოზიციაა, როგორც ქვეყნის მდგრადი ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიული გეგმის შემუშავება.

უნდა ვაღიაროთ, რომ სტუდენტთა პროფესიული კარიერისა და ლიდერობის აღზრდის საკითხი საქართველოში სიღრმისეულად არ არის დაყენებული, რაც ნეგატიურად მოქმედებს განათლების ხარისხზე და სპეციალისტის პროფესიული კარიერის სოციალურ-ეკონომიკურ ფასეულობაზე. ასევე, არ არის შემუშავებული **კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირების მართვის სამართლებრივი ასპექტები**.

ამ პრობლემის გადაჭრისათვის საჭიროა, ცვლილებების შეტანა უმაღლესი განათლების აკადემიური პროგრამების შინაარსში, უნდა შემუშავდეს კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირების თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძვლები, კრიტერიუმები, ფაქტორები; განისაზღვროს პროფესიული კარიერის განხორციელების ოპტიმალური გზები; შემუშავდეს მისი დაგეგმვის სტრატეგიისა და მართვის ეფექტიანი პრაქტიკული რეკომენდაციები; მართვის ხარისხობრივი და სამართლებრივი ასპექტები.

ყოველივე ზემოაღნიშნული უნდა გაერთიანდეს უმაღლესი განათლების **კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირების** სასწავლო პროგრამის დიდაქტიკურ შინაარსში. საჭიროა, ამ მიმართულებით განისაზღვროს სწავლების სტრატეგიის პედაგოგიური პროცესების ხარისხის თანამედროვე დიდაქტიკა. გაანალიზდეს არსებული ტენდენციები აკადემიური ჯგუფების მიხედვით, გამოკვლეულ იქნეს სტუდენტ ახალგაზრდობაზე ორიენტირებული ფასეულებათა ახალი მახასიათებლები, მოხდეს სწავლების დიფერენცირება, აღქმისა და აზროვნების წესების ცვლილება არსებული სოციალისტურიდან პიროვნულზე გადაწყობით.

კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირების სასწავლო აკადემიური პროგრამის შინაარსში უნდა იყოს გადმოცემული კარიერის პროცესული არსი, მისი ბუნება, როგორც გზა პროფესიონალის სტატუსის, ფუნქციის, სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის და სხვა მახასიათებლების ცვლილებებისა, კარიერის კლასიფიკაცია და ნიშნები, კრიტერიუმები და კარიერის განვითარების სტადიები, მისი მახასიათებელი ნიშნები; შიგარგანიზაციული კარიერის განვითარების ასპექტები; კარიერის წრფივი და არაწრფივი ტიპები, მისი მდგრადობისა და უწყვეტობის ხარისხი; პერსონალის მართვის მენეჯმენტის სტილი (მაგალითად კლასიკური, დაკავშირებული გერმანელ ფსიქოლოგ კ. ლევინთან), კონფლიქტები, შრომისადმი ინტერესის გამოვლენა; ხელმძღვანელობის დემოკრატიული სტილის კავშირი შრომითი მოტივაციასა და მუშაობის ხარისხთან. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა ეთმობოდეს ადამიანური რესურსების მართვის სწავლებას, მის შინაარსს, მიზნებს, ამოცანებს, პრინციპებსა და მეთოდებს; თეორიულ-მეთოდოლოგიურ შეხედულებათა სისტემას; ადამიანური რესურსების მართვის მთავარ წესებს, დებულებებს და სამართლებრივ ნორმებს.

საინტერესო და სასარგებლო იქნება სასწავლო პროგრამაში აიზენკის თეორიის [5] ზოგიერთი რეკომენდაციის ჩართვა, სადაც მოცემულია პიროვნების მახასიათებლების

დალაგება იერარქიულად. მის მიერ შექმნილი ოთხგანზომილებიანი სისტემის, პიროვნების ტიპებად დაყოფის და ტიპური მახასიათებლების (ავტორიტეტი და სხვ.) ცნებების სწავლება.

ყოველივე ეს ხელს შეუწყობს აკადემიურ ჯგუფებში სადღესო სოციალურ-ეკონომიკური პირობების თანხედენილ, კარიერის აღზრდისა და ლიდერობის ჩვევების ფორმირებას, განათლების ხარისხის განვითარებას.

ახლა განვიხილოთ უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვის სამართლებრივი უზრუნველყოფის ზოგიერთი ასპექტი.

განათლების ხარისხის მართვასთან დაკავშირებულ აქტივობებზე „სამართლებრივი უზრუნველყოფა“, შეიძლება გულისხმობდეს მის ვიწრო, ან ფართო გაგებას. ეს ცნება ფართო გაგებით მოიცავს განათლების ხარისხისა და მისი მართვისათვის საჭირო საქმიანობების დამცავ მექანიზმებს, მათ შორის: სხვადასხვა სახის სამართლებრივ იძულებას, პასუხისმგებლობის ზომების გამოყენებას, განათლების ხარისხის სამართლებრივ გარანტიებს და სხვ.

ჩვენ ნაშრომში ვიხილავთ განათლების ხარისხის მართვის ვიწრო სამართლებრივ უზრუნველყოფას ანუ სამართლებრივი ნორმების იმ ერთობლიობას, რომელიც საჭირო იქნება ჩვენ მიერ შემოთავაზებული რეკომენდაციების: პატრიოტული და კარიერის აღზრდის (ლიდერობის ჩვევების ფორმირების) სასწავლო პროგრამის დიდაქტიკურ შინაარსს.

ამ შემთხვევაში საჭიროა დამუშავდეს სამართლებრივი ნორმების ამოცანები, პრინციპები, ამ მექანიზმის განხორციელების ძირითადი საშუალებები და მეთოდები რაც თანახვედრაში იქნება არსებულ საგანმანათლებლო სტანდარტთან და ნორმებთან, რომლებიც ადგენენ განათლების ხარისხის კონტროლის წამყვან საშუალებებს. ცხადია, ეს ნორმები კერძო სამართლის ხასიათს ატარებს, რომლის მიხედვითაც, საგანმანათლებლო ორგანიზაციის მიერ კანონით შემოღებული მოთხოვნების გარდა, შეიძლება შეიქმნას დამატებითი პირობები საგანმანათლებლო მომსახურების გაწევისთვის, მაღალი ხარისხის განათლების უზრუნველსაყოფად. ვიწრო სამართლებრივი რეგულაციები შეიძლება შემოღებულ იქნეს საგანმანათლებლო დაწესებულებების შიდა წესდებით და აქტებით.

ლიტერატურა

1. Cristina Teodora Roman. Cristina Ionela Bulat. Quality in Higher Education: A Comparison Between Legal and Academic Approaches "Alexandru Ioan Cuza" University of Iași, Romania throman@uaic.ro bulat_cristina@yahoo.com.
2. Wong, B., DeWitt, J. & Chiu, Y.-L. T., 2023. Mapping the eight dimensions of the ideal student in higher education. *Educational Review*, 75(2), pp. 153-171. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.1909538>.
3. Børte, K., Nesje, K. & Lillejord, S., 2020. Barriers to student active learning in higher education. *Teaching in Higher Education*, pp. 1-19. <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1839746>.
4. <https://www.ambebi.ge/article/318995-mnishvnelovania-skolebis-depolitizeba-clebis-gan/>.
5. <https://bigenc.ru/c/teoriia-lichnosti-aizenka-ee856f>.

Some Scientific Recommendations for Academic and Legal Support of Higher Education Quality Management

Nana Chachanidze

Abstract

The study analyzes some problems of academic and legal support of higher education quality management and offers recommendations for its solution. Important factors in educating an ideal student are identified, such as patriotic upbringing (patriotism) and the ability to develop a professional career, i.e. formation of career education and leadership skills. These characteristics are detailed, along with scientific recommendations for its academic and legal support.

Key words: quality management in higher education, scientific and legal support for quality management, patriotic education, professional and career development, formation of professional and educational and leadership qualities, system of theoretical and methodological views.